

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

Vlaams Ruraal Netwerk

INTERNE EVALUATIE

Werkjaar 2014

Alexander Spriet, Ariane Van Den Steen & Nele Vanslembrouck

VLAAMS
RURAAL
NETWERK

<i>Inleiding</i>	3
<i>Doelstellingen 2014</i>	4
Organisatie	4
Externe evenementen.....	4
Andere	5
Communicatie.....	5
Website.....	5
Nieuwsbrief	5
Andere communicatie	5
Transnationale ondersteuning (door deelname en door communicatie)	6
<i>Realisaties 2014</i>	7
Organisatie	8
Externe evenementen.....	8
Interne evenementen.....	17
Andere	18
Communicatie.....	20
Website Vlaams Ruraal Netwerk	20
Nieuwsbrief	20
Andere publicaties.....	20
Communicatie- en promotiemateriaal	21
Andere communicatie	21
Transnationale ondersteuning	22
Op het vlak van organisatie van activiteiten.....	23
Op het vlak van communicatie	23
Op het vlak van transnationale ondersteuning.....	24

Inleiding

Aan het begin van de vorige programmaperiode werd het Vlaams Ruraal Netwerk onder de doopvont gehouden. Inmiddels is de eerste werkperiode (2007 – 2013) op zijn einde gelopen. 2014 was een overgangsjaar voor het Vlaams Ruraal Netwerk. De voorbereidingen van PDPO III, en de hiermee gepaard gaande uitwisselingen met de Europese Commissie, liepen nog volop. Hoewel de Vlaamse regering PDPO III heeft goedgekeurd op 24 januari 2014, liet de goedkeuring van de Europese Commissie nog even op zich wachten. Uiteindelijk kreeg het derde Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling op 13 februari 2015 groen licht van de Europese Commissie. Vanaf 2015 zijn we helemaal klaar om het derde Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III) bekend te maken bij onze stakeholders en alle andere geïnteresseerden.

De laatste jaarevaluatie van PDPO II kan u hierna lezen. Opnieuw vergelijken we de doelstellingen voor 2014 met de realisaties. Hierbij vormen de overkoepelende thema's organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning terug de rode draad doorheen dit evaluatiedocument. Verbeterpunten kunnen meegenomen worden naar de werking in 2015 en/of later. Ook uw mogelijke opmerkingen of tips kunnen ons helpen, aarzel dus zeker niet deze door te geven!

Veel leesplezier,

Nele Vanslebrouck
Coördinator Vlaams Ruraal Netwerk
Februari 2015

Doelstellingen 2014

Op basis van de interne evaluatie van het werkjaar 2013 schoven we begin 2014 volgende speerpunten naar voren:¹

PDPO II (2007-2013) wordt afgesloten (ondanks n+2). Het nieuwe PDPO III (2014-2020) werd goedgekeurd op de Vlaamse Regering op 24 januari 2014, en wordt, na indiening en goedkeuring van het Partnerschapscontract voor Vlaanderen, aan de Europese Commissie bezorgd ter goedkeuring. Het programma zal wellicht in het najaar van 2014 effectief van start gaan. Om de continuïteit te garanderen zijn er dit jaar wel een aantal overgangsmaatregelen van kracht tussen PDPO II en PDPO III.

Naar communicatie en activiteiten toe, wordt 2014 een moeilijk jaar voor het Vlaams Ruraal Netwerk. Er kan namelijk momenteel nog niet veel gezegd worden over PDPO III. Evenmin is het de bedoeling om de hele tijd in het verleden (PDPO II) te graven. Toch wordt 2014 ook een belangrijk jaar. Want een goede voorbereiding nu, kan de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk in de loop van de komende jaren ten goede komen. Ook dit jaar behouden we de drie grote pijlers (organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning) en laten we die steeds meer in elkaar doorlopen.

Organisatie

Op het vlak van organisatie van evenementen probeert het Vlaams Ruraal Netwerk een breed publiek aan te spreken door een groot gamma aan verschillende formats aan te bieden.

Externe evenementen

Het Vlaams Ruraal Netwerk plant in 2014 verschillende soorten activiteiten naar het grote publiek:

- Een eerste grote activiteit die zal worden georganiseerd is een internationaal seminarie rond innovatie op 18 en 19 maart in Gent. Op dit event worden leden van Nationale Rurale Netwerken, de Managing Authorities, innovatie experts van de Europese lidstaten, experts van de Europese Commissie, leden van het European Network for Rural Development, ... uitgenodigd.
- In juni wordt een activiteit/opleiding voorzien rond het thema creatief denken.
- In 2014 staat opnieuw een studiedag over WO I op het programma. Het Vlaams Ruraal Netwerk is van plan om tot en met 2018 jaarlijks telkens minstens één activiteit aan de Grote Oorlog te wijden. Hiervoor wordt samen gewerkt met het Departement Landbouw en Visserij en het Centrum Agrarische Geschiedenis, maar ook met de regionale en lokale partners.
- De voorbereiding van Agriflanders (januari 2015) zal eveneens heel wat tijd in beslag nemen van het Vlaams Ruraal Netwerk in het najaar. De stand wordt namelijk opgebouwd rond het nieuwe GLB en PDPO III.
- Verder wordt ook opleiding voorzien voor de nieuwe Plaatselijke Groepen. Er wordt enerzijds gedacht aan een praktische toelichting voor de Plaatselijke Groepen bij de opmaak van hun Lokale Ontwikkelingsstrategie in de lente, anderzijds aan een begeleidingstraject voor Plaatselijke Groepen bij de opmaak van hun Lokale Ontwikkelingsstrategie in het najaar.
- Op 11 mei 2014 staat Vlaanderen weer in het teken van Europa. Onder de noemer 'Europa in je buurt' worden doorheen de verschillende Vlaamse provincies allerlei activiteiten georganiseerd waar een waaier aan projecten voorgesteld wordt, die via Europese steun gerealiseerd werden. De bedoeling is om zo een ruimer publiek kennis te laten maken met Europa en de Europese structuurfondsen. Uniek dit jaar is dat de verschillende Europese structuurfondsen de handen in elkaar slaan. Op de evenementen zal je dus zowel projecten van EFRO, ESF, Visserijfonds, als plattelandsontwikkelingsbeleid aantreffen.

---

¹ Uit het planningsdocument werkjaar 2014

In het kader van het ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling) levert het Vlaams Ruraal Netwerk ook bijdrages via eigen communicatiekanalen en input voor kanalen van derden.

Andere

In het najaar van 2014 zal er een GLB-infotoer georganiseerd worden waarbij er met gecoördineerde informatie naar buiten wordt gegaan. Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij zal deze infotoer trekken en het Vlaams Ruraal Netwerk zal hierbij helpen waar nodig.

Naar aanleiding van het einde van PDPO II en het bijhorende einde van het Vlaams Ruraal Netwerk tijdens de periode 2007 – 2013 wordt een evaluatie van de werking tijdens de periode 2007-2013 voorbereid.

Het Vlaams Ruraal Netwerk kan, indien er mogelijkheid toe bestaat, steeds ingaan op vragen van **derden**.

Communicatie

Website

In 2014 blijven we verder bouwen aan onze website. Zowel de vormgeving als de inhoud zullen grondig aangepakt worden. Er werd immers reeds in 2013 de opdracht gegeven voor het opmaken van een nieuwe lay-out. Deze zal in de loop van 2014 worden gebruikt. Daarnaast zal ook heel wat nieuwe inhoudelijke informatie worden toegevoegd, aangezien in de loop van 2014 PDPO III van start gaat.

Nieuwsbrief

De nieuwsbrief van het Vlaams Ruraal Netwerk wordt eveneens in een nieuw kleedje gestoken. Behalve een nieuwe lay-out, wordt ook het aantal pagina's verdubbeld. Elke nieuwsbrief zal dus 8 pagina's tellen. Hierdoor kan meer informatie worden meegegeven, en is er ruimte voor zowel korte berichten, als voor meer uitgebreide en diepgaande artikels. Vanaf 2014 wordt hiervoor beroep gedaan op een redactieteam. Net zoals in de voorgaande jaren wordt er opnieuw werk gemaakt van een directe link tussen de nieuwsbrief en de artikelen op de website.

Andere communicatie

In de eerste helft van 2014 zal het Vlaams Ruraal Netwerk een rondgang doen bij heel wat verschillende (mogelijke) stakeholders en betrokkenen van het Vlaamse platteland. Het is de bedoeling om het Vlaams Ruraal Netwerk kort voor te stellen, en te kijken met de betrokkenen wat hun noden en/of vragen zijn en waar zij hun medewerking kunnen verlenen gedurende de rest van het jaar, en verder de hele programmaperiode PDPO III. Het Vlaams Ruraal Netwerk wil graag meer input van derden ontvangen, en waar mogelijk gezamenlijke acties ondernemen, om zo nog meer plattelandsactoren te bereiken en de thema's te behandelen die echt leven. Tevens kunnen de communicatie en activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk zo beter afgestemd worden op de noden en knelpunten op het platteland. De vraag zal ook telkens gesteld worden of de (mogelijke) stakeholders nauwer betrokken willen worden bij de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk. Dit kan bijvoorbeeld door het oprichten van stuurgroepen.

Naar aanleiding van de wedstrijd Prima Plattelandsproject wordt in februari 2014 een Engelstalige brochure met de winnaars en genomineerden uitgebracht.

Bij de start van het nieuwe Programma voor Plattelandsontwikkeling zal een brochure worden opgemaakt waarin alle maatregelen van PDPO III kort worden voorgesteld. Deze publicatie is voorzien eind 2014/begin 2015 (Agriflanders).

Vanaf 2014 wil het Vlaams Ruraal Netwerk ook via andere middelen communiceren over het Vlaamse platteland en zijn actoren, met name door het maken van (een) filmpje(s).

In 2014 zal het Vlaams Ruraal Netwerk dan ook instaan voor het maken van een filmpje met als thema "landbouw in Vlaanderen". Dit zal gebruikt worden tijdens studiedagen van het Vlaams Ruraal Netwerk,

maar ook die van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij én op vraag van derden. Er zal Engelse ondertiteling zijn, zodat dit ook kan gebruikt worden bij internationale evenementen.

Eén van de grote thema's van PDPO III en in de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk zal 'jonge landbouwers en jonge ondernemers op het platteland' zijn. In het kader van dit thema wil het Vlaams Ruraal Netwerk graag starters volgen via een blog, de website, ... Dit kan inspirerend werken voor anderen die een eigen bedrijf kunnen starten. Maar evengoed kunnen zo mogelijk moeilijkheden die starters ondervinden duidelijk worden, net als hun oplossingen hiervoor. De bedoeling is om de jonge landbouwers en ondernemers te inspireren en aan te zetten tot ondernemerschap.

Transnationale ondersteuning (door deelname en door communicatie)

Het Vlaams Ruraal Netwerk neemt ook in 2014 deel aan de vergaderingen van het Coordination Committee, Leader Subcommittee en National Rural Networks. Daarnaast spelen we een actieve rol in de hiermee verbonden werkgroepen, Hierbij spelen we ook actief in op de activiteiten die door de Europese Commissie (o.a. ter voorbereiding van het volgende PDPO-programma en op het niveau van de GSK-fondsen) worden georganiseerd.

Daarnaast werken we ook in 2014 verder op de actieve representatie van Vlaanderen op internationaal vlak, waarbij aandacht wordt gegeven aan artikelen, presentaties en de ad hoc-ontvangsten van groepen.

Realisaties 2014

Er werd aangenomen dat PDPO III in de loop van 2014 zou goedgekeurd worden door de Europese Commissie, en ook effectief van start zou kunnen gaan in de loop van afgelopen jaar. Maar zoals eerder aangegeven kreeg het Vlaamse PDPO III pas op 13 februari 2015 groen licht van de Europese Commissie. Ook voor heel wat andere Europese lidstaten was het wachten tot 2015 alvorens hun Programma voor Plattelandsontwikkeling werd goedgekeurd. Dit heeft tot gevolg gehad dat 2014 een overgangsjaar was voor het Vlaams Ruraal Netwerk en voor heel wat andere Nationale Rurale Netwerken.

Desalniettemin heeft het Vlaams Ruraal Netwerk geprobeerd om de stakeholders waar mogelijk te informeren over het toekomstige beleid. Uiteraard werd steeds vermeld dat de informatie onder voorbehoud was, zodat stakeholders er rekening mee hielden dat eventuele wijzigingen nog mogelijk waren. Maar op die manier leerden ze toch al de grote lijnen van PDPO III kennen.

Organisatie

Externe evenementen

Studiedagen en informatiemomenten

In 2014 werden tien studie- en informatiedagen, al dan niet voor het grote publiek georganiseerd. Gezien de overgang van PDPO II naar PDPO III heeft het Vlaams Ruraal Netwerk ervoor gekozen om vooral activiteiten te organiseren rond het nieuwe PDPO, ook al was de informatie nog onder voorbehoud. De officiële goedkeuring door de Europese Commissie van het derde Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling is er namelijk pas op 13 februari 2015 gekomen.

Een eerste activiteit, "**Networking for Innovation in the 2014-2020 RDPs**", werd georganiseerd op 18 en 19 maart 2014. In Gent verzamelden bijna 80 geïnteresseerden om samen met het Vlaams Ruraal Netwerk, het Europees Contact Point voor Plattelandsontwikkeling (ENRD CP) en het Service Point European Innovation Partnership (EIP SP) na te denken wat kan begrepen worden rond "innovatie bespoedigen". Dit is namelijk een nieuwe taak voor de nationale rurale netwerken in de programmaperiode 2014-2020.

Op 17 juni trok het Vlaams Ruraal Netwerk richting Limburg, meer bepaald naar Maaseik, voor de studiedag "**Landbouwer in de wereld**". Er werd stilgestaan bij hoe landbouwers op verschillende maatschappelijke noden kunnen inspelen, bijvoorbeeld door zich in te zetten als zorgboer(in), door aan landschapsbeheer te doen, ... Deze studiedag werd georganiseerd in plaats van de geplande activiteit rond het thema creatief denken.

De geplande studiedag over WO I werd niet georganiseerd wegens tijdsgebrek en wegens het uitstellen van de start van de tentoonstelling naar het voorjaar van 2015. Het Vlaams Ruraal Netwerk was wel voor het Departement Landbouw en Visserij aanwezig op de contactdag hieromtrent.

In het najaar van 2014 organiseerde het Vlaams Ruraal Netwerk maar liefst **acht infosessies over het nieuwe GLB**. De ca. 1600 aanwezigen (in totaal) kregen de meest recente en praktische informatie rond Pijler I en Pijler II van het GLB mee, of anders gezegd toeslag- en betalingsrechten, premie jonge landbouwer, vergroeningsmaatregelen, zoogkoeienpremie, agromilieumaatregelen en VLIF-investeringen. Hierbij werd naast het algemene kader ook ingegaan op praktische voorbeelden en richtlijnen voor de landbouwers zelf. Tijdens de afsluitende debatten kwamen dan ook zeer praktische vragen naar voor, zoals bijvoorbeeld: "Hoe ben ik verzekerd van mijn betalingsrechten?", "Wat met A-, I- en G-percelen?", "Hoe kan ik agromilieu- en vergroeningsmaatregelen combineren en tot welk bedrag?", "Word ik nog aanzien als een "jonge veehouder"?".

De data en locaties van deze acht GLB-infosessies vindt u hieronder:

9 september 2014	Oostmalle
11 september 2014	Meeuwen-Gruitrode
16 september 2014	Sint-Niklaas
18 september 2014	Diksmuide
23 september 2014	Lubbeek
25 september 2014	Oostkamp
30 september 2014	Oudenaarde
6 november 2014	Hasselt

Een verslag van alle activiteiten georganiseerd door het Vlaams Ruraal Netwerk vindt u terug op onze website.

1: Peer-to-peer seminarie, 18-19 maart, Gent: “Networking for Innovation in the 2014-2020 RDPs”

Innovatie... een codewoord waar heel veel onder kan, zeker als je weet dat het “bespoedigen van innovatie” een nieuwe taak voor de rurale netwerken is vanaf PDPO III. Om beter te weten wat daar allemaal onder kan vallen, en om samen met collega’s een idee over activiteiten te krijgen, riep het Vlaams Ruraal Netwerk alle geïnteresseerde Europese collega’s van de rurale netwerken, beheerders, ngo’s, sectororganisaties, adviesgroepen en de Europese Commissie samen in Gent. 76 personen schreven zich in en kwamen met het Vlaams Ruraal Netwerk, de Europese Commissie, het Europese Contact Point voor Plattelandsontwikkeling (ENRD CP) en het Service Point European Innovation Partnership (EIP SP), twee dagen discussiëren over netwerken rond en voor innovatie. Hieronder vindt u een summier verslag, de presentaties staan online net als het alomvattende verslag (in Engels).

- *Ontvangst, verwelkoming en schetsen van het kader*

De wetgever (DG AGRI, Europese Commissie) en de twee Europese steunpunten die verbonden zijn aan de uitvoering van het plattelandsontwikkelingsbeleid, ENRD CP en EIP SP, brachten hun visie op innovatie, de betekenis voor het plattelandsontwikkelingsbeleid en de bijdrage die de rurale netwerken kunnen leveren. Daarna bracht Vlaanderen de eigen uitwerking naar voor en volgende er een discussie. Enkele aandachtspunten:

- EIP opgericht om kloof tussen landbouwpraktijk en –onderzoek te vernieuwen, om beiden samen te brengen -> Europees netwerk opgericht om dit te ondersteunen (EIP SP)
- daarnaast voortzetting van de Europese koepel van de 28 rurale netwerken in het ENRD CP
- keuze voor 1 gemeenschappelijke structuur voor enerzijds netwerking en anderzijds innovatie, op Europees niveau – op nationaal/regionaal niveau uit elkaar getrokken
- EC verwacht van rurale netwerken dat ze activiteiten organiseren die kunnen bijdragen tot een beter netwerk voor adviseurs, innovatie-ondersteuners, LEADER-groepen en andere. Hoe? via verzamelen en doorgeven van informatie, training, netwerk-vorming, ... eventueel ook internationale ondersteuning
- EIP SP verwacht van rurale netwerken dat ze deelnemen in focusgroepen, experts naar voor schuiven, informatie doorgeven, publiek motiveren, resultaten publiceren
- ENRD CP verwacht van rurale netwerken dat ze aandacht blijven houden voor innovatie buiten EIP, bvb via LEADER-werking
- De Vlaamse overheid zet verder in op de bestaande structuren van het Platform voor Landbouwonderzoek en het Vlaams Ruraal Netwerk en binnen PDPO III wordt de maatregel Operationele Groepen EIP uitgevoerd.

- *Discussies rond 3 vragen*

- Wat is innovatie binnen het nieuwe plattelandsontwikkelingsbeleid 2014 - 2020?

o elk netwerk moet hier een eigen definitie en visie voor opmaken, zonder al te veel te verenigen >> geen definitie aan geven

o vergeet het bestaande AKIS-systeem en de projecten die reeds lopen niet

o operationele groepen zorgen voor risicodeling

- Welke netwerk-tools kunnen die innovatie ondersteunen?

o werkgroepen, workshops, thematische clustering, gemengde groepen, seminars, 1-op-1-activiteiten faciliteren, demo’s

o gebruik bestaande tools zoals LEADER, gebruik bestaande netwerken

o gebruik taal van de landbouwer

o aandacht en budget voor vertaling

- Wat hebben de rurale netwerken nodig om dit effectief en efficiënt aan te kunnen bieden?

o steun door de beheerder: middelen, benadering, personeel, vereenvoudiging procedures

o steun door de Plaatselijke Groepen

o budget voor vertaling

o tijd en budget om de boel te verkennen (stakeholders- en nodenanalyse) en een actieplan op te maken, om databanken en inventarissen op te maken

- *Netwerken voor innovatie: 3 workshops met aansluitende feedback*

De drie workshops werden ingeleid door 2 case studies, waarna er werd gediscussieerd over het proces/de context en de specifieke acties die de rurale netwerken kunnen opnemen in hun actieplannen

- Workshop 1: Netwerken voor innovatie als een overkoepelend thema

o proces: focus op het eenvoudige, neem alle actoren mee (zeker bij de identificatie van de noden niet enkel wetenschappers bevragen), geef mensen tijd om de context te verstaan, verzeker steun en follow-up
o acties voor rurale netwerken: analyse context (SWOT, noden, doelstellingen), identificatie problemen (contacteer bestaande netwerken), ontwikkel methode voor PG-benadering van innovatie, ontwikkel databanken van experten/diensten/..., kijk naar YouTube voor inspiratie

- Workshop 2: LEADER en innovatie

o proces: neem tijd om na te denken, laat het aan het lokale niveau als de tijd rijp is, neem mensen mee die de lokale omstandigheden goed kennen

o acties voor rurale netwerken: kennisdeling via studiebezoeken, organiseer labo's voor idee-uitwisselingen vooraleer een aanvraag ingediend wordt, maak de link met urbane innovatie, neem de betaalorganen mee in het verhaal, bouw platformen en databanken, maak analyses (wel taak van de netwerken?)

- Workshop 3: de rol van de rurale netwerken tov European Innovation Partnership for Sustainable Agriculture?

o acties voor rurale netwerken: houd budget achter de hand, help zoeken naar partners, organiseer bijeenkomsten, zoek de juiste stakeholders

- *Open space: 9 discussies die door de deelnemers naar voren werden geschoven*

- Rol van macro-regio's en samenwerking tussen lidstaten
- Hoe innovatie uitleggen zonder het woord te gebruiken?
- Hoe innovatie praktisch bruikbaar maken?
- Hoe inspelen op de regionale workshops georganiseerd door EIP SP?
- Hoe innovatie-ondersteunende diensten in kaart brengen?
- Hoe innovatie verspreiden bij de landbouwers?
- Hoe kennis verspreiden maar de intellectuele eigendom respecteren?
- Hoe een netwerk levendig houden?
- Hoe werken met een beperkt budget?

2: Studiedag 17 juni, Maaseik: "Landbouwer in de wereld"

De dag van vandaag zijn er heel wat maatschappelijke noden waarvoor niet meteen een oplossing bestaat. Soms ligt (een deel van) de oplossing misschien niet waar je het zou verwachten, bijvoorbeeld bij de landbouwer om de hoek. Op dinsdag 17 juni organiseerde het Vlaams Ruraal Netwerk, in samenwerking met Cera, een studiedag rond dit thema onder de titel 'Landbouwer in de wereld'. Tijdens deze studiedag toonden we enkele voorbeelden van hoe landbouwers op dergelijke noden kunnen inspelen. Zo zijn er in Vlaanderen heel wat zorgboeren en -boerinnen. Maar ook op het vlak van landschapsbeheer, milieuproblematiek, ... zijn er heel wat initiatieven waarmee boeren en hun burens dichterbij elkaar komen.

Dit infomoment ging door op de plantenkwekerij en zorghoeve Sint-Jansberg bij Jos en Jeanine Nelissen-Janssen in Maaseik.

De eerste spreker was Koen Vanheukelom, Provinciaal secretaris van Boerenbond Limburg en Landelijke Gilden. Hij had het over hoe een hedendaagse landbouwer kan inspelen op de huidige maatschappelijke noden, want die zijn anders dan vroeger. Waar landbouw vroeger vooral voedsel diende te produceren, zien we de laatste jaren bijkomende eisen op het vlak van kwaliteit, prijs, duurzaamheid, ... Voedselproductie blijft de hoofdopdracht, maar daarnaast ziet Koen ook vier vragen vanuit de maatschappij naar landbouw toe: zorg voor onthaasten/recreatie/ontspanning; zorg voor groene energie en klimaatneutraliteit; zorg voor zij die het nodig hebben en ; zorg voor landschaps- en natuurbeheer.

- Wat de vraag naar zorg voor recreatie en onthaasting betreft, merkte Koen op dat hoevertoerisme de laatste 10 jaar enorm is gegroeid. De markt is er, nu moet er gewerkt worden aan innovatieve invullingen. Vergeet hierbij het economische luik niet: het is de bedoeling dat het iets opbrengt voor de landbouwer en dus bedrijfseconomisch relevant is. Mogelijke pistes met groeimarges zijn ontvangst van klassen en scholen, inzetten op speciale belevingen (verjaardagen, bedrijfsfeestjes, ...) en kampeertoerisme.
- Op het vlak van zorg voor groene energie ziet Koen opnieuw heel wat kansen voor de landbouw. Hij merkte wel op dat de overheid en de maatschappij vaak een dubbele houding aannemen: langs de ene kant zijn ze vragende partij, maar langs de andere kant merken we vaak het NIMBY-effect wanneer het gaat over windmolens, en is de wetgeving (vooral inzake ruimtelijke ordening) soms tegenstrijdig. Landbouwers moeten de kans krijgen om stappen te zetten om groene energie op te kunnen wekken. Communiceer hierbij ook wat er gebeurt en breng een positief verhaal rond de rol van land- en tuinbouw, doorspekt met concrete voorbeelden.
- De derde maatschappelijke nood waar landbouw kan op inspelen is de zorg. Vroeger kwamen mensen met beperkingen gewoon op landbouwbedrijven in de buurt helpen en was er automatisch een soort van zorg. Maar door de professionalisering van de landbouwbedrijven en de veranderde arbeidswetgeving werd er geleidelijk aan op steeds minder bedrijven externe hulp aanvaard. Intussen zijn er ook in Vlaanderen al heel wat zorgboeren en -boerinnen, maar de vraag blijft stijgen. Koen roept op om een uitweg voor de financiële hamvragen te zoeken.
- Een laatste nood die landbouwers kunnen invullen is landschaps- en natuurbeheer. Hier spelen de vakorganisaties ook op in? In de toekomst verwacht hij hier nog een serieuze groei te zien. Samenvattend: land- en tuinbouw kan op vele vragen een deelantwoord bieden, maar hierbij moet worden opgemerkt dat dit niet automatisch van elke landbouwer kan en mag verwacht worden. Die blijft in de eerste plaats iemand die voedsel produceert, en dat goed wil doen. Een aantal landbouwers willen ook andere pistes bewandelen en inspelen op de vragen van de maatschappij, maar hiervoor dienen ze maatschappelijk beloond te worden en moeten ze zelf de afweging maken of het combineerbaar is.

De tweede spreker was Kris Debruyne. Hij is zelf een zoon van een zorgboerin en werkt bij Cera. Dit is "een coöperatie die bruggen wil bouwen", zoals Kris het verwoordt. Cera wil mensen met elkaar in contact brengen die dit in normale omstandigheden niet zouden doen. Men werkt er rond verschillende maatschappelijke thema's, zoals: armoedebestrijding en sociale inclusie, land- en tuinbouw en duurzame ontwikkeling, zorg in de samenleving, lokale initiatieven in het onderwijs, ... De coöperatie is ook medeoprichter van verschillende sectoroverschrijdende instanties zoals het CAG (Centrum voor Agrarische Geschiedenis), Innovatiesteunpunt, Steunpunt Groene Zorg, Boeren op een Kruispunt, etc. De opdracht van Cera als maatschappelijk investeerder is projecten financieren, maar ook stimuleren en integreren. Sinds het ontstaan van de coöperatie wordt er ingezet op land- en tuinbouw, sinds enkele jaren aangevuld met duurzame ontwikkeling en platteland. Want landbouw positioneert zich volgens Kris steeds meer tussen markt en maatschappij: zo wordt er onder andere meer aan landbouwverbreding gedaan, wat resulteert in een extra inkomen voor de landbouwer. Volgens Kris zullen er ook eerder groepen mensen een land- of tuinbouwbedrijf overnemen in de toekomst, want voor een individu wordt dit stilaan veel te duur.

Ook de lokale verbondenheid wordt hoog in het vaandel gedragen, zo zijn er projecten rond groene zorg en is er het Boerenburenplan. Binnen dit Boerenburenplan zijn er een 20-tal unieke projecten. Ook de befaamde wedstrijd 'Vrouwelijk talent op het platteland' wordt door Cera mee georganiseerd. Jeanine Janssen, mede-eigenares van de Sint-Jansberg, is een winnares van deze wedstrijd. De thema's zijn analoog aan de thema's die ook binnen PDPO III een grote rol zullen spelen. Als afsluiter vertelde Kris ons dat iemand die een succesvol project wil opstarten over drie capaciteiten moet beschikken, namelijk verbondenheid, verlangen en het vermogen (zowel op gebied van tijd als vaardigheden).

Daarna mocht Karolien Horckmans van vzw Kempens Landschap haar verhaal doen over het PDPO II-project 'Landschap en landschapszorg hand in hand in de kolonies'. Dit project was trouwens ook een laureaat bij onze eigen prestigieuze wedstrijd Prima Plattelandsproject 2013, onder het thema 'duurzaam beheer van de open ruimte'.

Na een situering van de beide kolonies, namelijk Wortel en Merksplas, hoorden we dat het project uit twee delen bestaat. Enerzijds de begrazing van de open ruimte in de dreven door het Kempisch heideschaap en anderzijds de aanmoedigingspremie voor landbouwers om landschappelijk onaantrekkelijke hoge teelten te vervangen door lagere gewassen. Zo werken landbouwers samen met derden om het landschap en de natuur op vraag van de maatschappij te verzorgen.

Het project stopt echter niet na hun PDPO-subsidies (Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling). Deze mooie resultaten openden deuren en creëerden een heus hefboomeffect. Zo werd de kudde uitgebreid van 40 naar 250 dieren, werden er extra subsidies gegeven voor de verdere begrazing voor de periode 2013 – 2015 binnen Interreg IVB, toont men aan dat er een draagvlak is bij de landbouwsector om in dergelijke regelingen in te stappen, etc.

De werking van Kempens Landschap als vereniging heeft trouwens ook een prijs gewonnen bij de Europa Nostra Awards 2014, en dit in de categorie 'Bijzondere inzet'!

Voor de lunchpauze mocht Veerle Konings nog het woord voeren. Zij en haar man baten het enige professionele landbouwbedrijf in Heppen uit: de Immerthoeve, een hoeve tussen de huizen. Samen met de omwonenden startten ze het Boerenburenplan-project 'Buren composteren bij de boer' op. In Leopoldsburg zal de verwerking van het groenafval in het containerpark betalend worden. Daarom hebben Veerle en haar man hun bedrijf open gesteld voor de buren om er hun groenafval te deponeren. Zelf zijn ze met de groep eerst naar een 'composteermeester' geweest om er te leren hoe je alles best aanpakt om zo optimaal mogelijk te kunnen composteren. De composteervakken werden samen gebouwd. Veerle vertelde ons ook dat het niet enkel om het composteren ging, maar dat er hierdoor een hechte band wordt gecreëerd met de buren: er is al een excursie geweest naar een composteerbedrijf, naar een cultuurcentrum, ... Dit type samenwerking met de buren is geen unicum in Heppen: in het kader van het project 'Dorp met toekomst' werd er ook een petanqueterrein aangelegd, wat de samenhang tussen de buren nog versterkt. Het feit dat ze kunnen rekenen op de goodwill van de buren is belangrijk voor de toekomst van het bedrijf, want de mensen hebben beseft wat het landbouwbedrijf voor hen kan betekenen. Een inspirerend voorbeeld ter afsluiting van deze voormiddag dus!

De jongvolwassenen van de zorghoeve Sint-Jansberg stonden in voor de zeer smakelijke lunch. Dit vormde alvast een mooie inleiding voor de eerste spreker van deze namiddag: Jeanine Janssen. Samen met haar man Jos Nelissen baat ze dit tuinbouwbedrijf, en tevens zorghoeve, uit. Sinds 2011 zijn ze officieel begonnen met de zorghoeve. Het begon met twee mensen met autisme, maar ondertussen zijn er al 27 jongvolwassenen en volwassenen die komen meehelpen op het bedrijf. De bedoeling is om hen waar mogelijk terug te laten doorstromen naar de maatschappij. Dit doen ze door hen te laten meehelpen op het bedrijf, excursies te maken, workshops te laten volgen, ... Uiteraard doen ze dit niet alleen. Groene Zorg en Landelijke Thuiszorg zijn maar een paar van de partners. Ze zijn steeds op zoek naar nieuwe partners. Een mogelijke nieuwe partner zou ook bijvoorbeeld een maatschappelijk assistente van een OCMW kunnen zijn, haalde Jeanine aan. De zorgvragers komen uit de hele provincie Limburg, er is zelfs iemand die wekelijks van Schaarbeek naar Maaseik trekt om mee te helpen op hoeve Sint-Jansberg. Het feit dat Jeanine en Jos zich specifiek richten op mensen met autisme, en zich hiervoor bijgeschoold hebben en een missie-visie hebben, maakt hen uniek. Dit maakt dat ze de vraag zelfs amper kunnen bijhouden. Jeanine en Jos laten de mensen helpen bij het verzorgen van de planten en bloemen, het klaarzetten van bestellingen, het onderhoud van de serres, ... en in de zomermaanden wordt er op het fietsterras catering voorzien. Er is ook een knuffelzone bij de konijnen, een zelfpluktuin met verschillende groenten, ... De mensen die bij Jos en Jeanine komen worden voor heel diverse taken ingezet en kunnen zo ontdekken wat hen het meeste ligt en welke richting ze uit willen. Na haar inspirerende en enthousiasmerende uitleg, deed ze haar verhaal verder uit de doeken tijdens een rondleiding op het bedrijf.

Onze laatste spreker was Dirk Uten, coördinator van het project 'Nieuwe Kansen Geven' (NKG). Het concept achter dit project is jongeren terug zin doen krijgen. Vijftien procent van de jongeren verlaat immers de school zonder diploma. Zo haalde hij het voorbeeld van een jongere aan die ook op de zorghoeve van Jeanine en Jo heeft vertoefd. In het begin werkte hij bijna de ganse week mee op Sint-Jansberg. Daarnaast hielp hij een halve dag mee op het containerpark. Langzamerhand ging hij meer en meer werken op het containerpark en minder op de zorghoeve, tot hij uiteindelijk full-time tewerkgesteld werd bij het containerpark en daar zelfs nieuwe ideeën heeft kunnen uitwerken. Dit principe van communicerende vaten is succesvol, volgens Dirk.

Men laat bij het project altijd de jongere zelf kiezen wat ze willen (autonome motivatie). Zo is iemand die geïnteresseerd was in techniek bij een Fietspunt terecht gekomen, waar hij nog steeds zeer graag werkt. Volgens Dirk zijn er drie voorwaarden om tot een succes te komen: de jongere dient zelf gemotiveerd te zijn, ze moeten ook effectief iets kunnen bijbrengen, én er is een goede, warme begeleiding nodig van de

zorgverstrekker. Zorgboeren en –boerinnen verrichten op dat vlak vaak schitterend werk. Zij zijn ook inspirerende voorbeelden voor andere sectoren waar zorg nog niet zo goed is ingeburgerd. Dirk vertelde nog dat ze er naar streven om good practices uit te wisselen met de mensen die een lerarenopleiding volgen, zodat ook zij op de hoogte zijn van de situatie en mogelijkheden.

3 - 10: GLB-infosessies

9 september 2014	Oostmalle
11 september 2014	Meeuwen-Gruitrode
16 september 2014	Sint-Niklaas
18 september 2014	Diksmuide
23 september 2014	Lubbeek
25 september 2014	Oostkamp
30 september 2014	Oudenaarde
6 november 2014	Hasselt

In elke provincie organiseren de Vlaamse landbouwadministratie en het Vlaams Ruraal Netwerk deze maand infosessies over het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De hervorming houdt heel wat veranderingen in vanaf 2015 zodat de experts de nadruk leggen op wat nieuw is en op wat dikwijls mis begrepen wordt. Het klopt bijvoorbeeld niet dat de hervorming van toeslag- naar betalingsrechten zou neerkomen op een halvering van de inkomenssteun. De basisbetaling zal misschien niet meer zijn dan dat, maar een landbouwer mag de vergroeningspremie niet over het hoofd zien die hij krijgt in ruil voor nieuwe verplichtingen zoals gewasdiversificatie en ecologisch aandachtsgebied op het areaal bouwland. Een jonge landbouwer krijgt nog een extra (financieel) duwtje in de rug.

Vergeet de toeslagrechten want vanaf 2015 wordt de rechtstreekse inkomenssteun aan landbouwers uitgekeerd in de vorm van betalingsrechten. De eerste twee infosessies over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), in Oostmalle en Meeuwen-Gruitrode, zijn net achter de rug. De experts van het beleidsdomein Landbouw en Visserij zijn hun verhaal telkens gestart met het antwoord op de vraag wie de begunstigden zijn van betalingsrechten. Dat zijn niet één-op-één de landbouwers die in het verleden toeslagrechten hadden aangezien er nieuwe begunstigden bijkomen. Betalingsrechten kunnen niet alleen aangevraagd worden door personen die in 2013 een recht op directe betalingen hadden maar ook door degenen die groenten, fruit, aardappelen, sierteeltproducten of wijngaarden verbouwen, ook al ontvingen ze in 2013 geen steun uit de eerste GLB-pijler. Boeren die steun aanvragen, moeten volgend jaar minstens twee subsidiabele hectaren aangeven in hun verzamelaanvraag.

Al wie aan de drie bovenstaande voorwaarden voldoet maar in theorie slechts een bedrag kleiner dan 400 euro zou ontvangen, krijgt in de praktijk geen steun toegekend. De ondergrens wordt dus opgetrokken met 300 euro. Om in aanmerking te komen voor steun moet de verzamelaanvraag tijdig ingediend zijn. Is de indiener meer dan 25 kalenderdagen te laat, dan ontvangt hij of zij geen eurocent. Naar de waarde van de betalingsrechten is het nog een beetje gissen. Die is afhankelijk van het beschikbare budget in pijler I, dat alleszins lager uitvalt voor de periode 2015-2020. Bovendien treden er nieuwe begunstigden toe tot het systeem zodat de pot over meer landbouwers verdeeld moet worden. Het geld dat opzij gezet wordt voor de vergroeningspremie, de top-up voor jonge landbouwers en de gekoppelde steun voor zoogkoeien en kalveren is natuurlijk niet meer beschikbaar voor de basisbetaling.

Tussen 2015 en 2019 evolueren de betalingsrechten met een lage waarde naar 60 procent van de gemiddelde waarde. Ervan uitgaand dat het gemiddelde Vlaamse betalingsrecht (exclusief vergroeningspremie) in 2019 rond de 200 euro per hectare zal schommelen, spreken we over 120 euro per hectare. Om dat te financieren, wordt er geknabbeld aan de hoge betalingsrechten die in handen zijn van boeren die in het verleden dure toeslagrechten hadden. Tegen 2019 kan de startwaarde van hun betalingsrechten met maximaal 30 procent gedaald zijn.

Een jonge landbouwer kan in het nieuwe systeem extra betalingsrechten verwerven uit de reserve voor zogenaamde 'naakte' hectaren. Voor de overheid is al wie op 31 december 2015 jonger is dan 41 een jong

veulen. De tweede voorwaarde zal voor een grotere schifting zorgen: voor het eerst gestart vanaf 22 april 2010. Een jonge boer die denkt dat hij in aanmerking komt maar niet zeker van zijn stuk is, doet best sowieso de aanvraag voor de top-up betaling. Die bedraagt overigens een kwart van de gemiddelde betaling per hectare en dat gedurende maximaal vijf jaar zodat de generatiewissel gefaciliteerd wordt. Andere landbouwers die uitbreiden in areaal en op al hun gronden betalingsrechten willen activeren, kunnen betalingsrechten bijkopen.

Wie meer toeslagrechten had dan grond, kon door rotatie in hun activering vermijden dat ze verloren gingen. Die mogelijkheid verdwijnt zodat een surplus aan betalingsrechten sneller zal vervallen aan de reserve en het met andere woorden zinloos is voor een boer om meer betalingsrechten aan te schaffen dan de hectaren die hij heeft. Bij het beleidsdomein Landbouw en Visserij zijn ze er zich zeer goed van bewust dat landbouwers liever vandaag dan morgen de exacte waarde van hun betalingsrechten kennen. Definitief uitsluitel daarover geven, kan echter pas na het afsluiten van de verzamelaanvragen en de controles daarop. In het najaar van 2015 zal de overheid daarover kunnen communiceren.

Tijdens de infosessies wordt de nieuwe regeling van de gekoppelde steun 'onder voorbehoud' toegelicht aangezien Europa zijn fiat nog moet geven voor de uitwerking die de Vlaamse overheid eraan gaf. Een eerste vorm van gekoppelde steun is de jaarlijkse premie per (geslacht) kalf. Die is enkel bedoeld voor kalvermestbedrijven met in België geboren kalveren die minstens 120 dagen op het bedrijf blijven en vervolgens (in België of in het buitenland) geslacht worden voor de leeftijd van acht maanden. Het bedrag van de premie is afhankelijk van het aantal aanvragen.

Terwijl de kalverhouderij niet veel verder strekt dan de Kempen is zoogkoeienhouderij een echte Vlaamse aangelegenheid. De zoogkoeienpremie blijft behouden maar het budget dat ervoor beschikbaar is, daalt wel. Door de ondergrens op te trekken en het aantal begunstigden te beperken, vermijdt de overheid dat de premie irrelevant klein wordt. De zoogkoeienpremie is enkel weggelegd voor dieren van het vleestype en niet meer voor dubbeldoelkoeien. De minimum bedrijfsgrootte bedraagt 20 zoogkoeien, maar die algemene regel kent uitzonderingen, in de eerste plaats voor jonge vleesveehouders. Een vleesveehouder die zijn premierechten wil behouden, kan zijn activiteit niet sterk afbouwen want iemand die minder dan 14 zoogkoeienpremies activeert, verliest zijn volledige quotum.

(Bron: Vilt, 12/09/2014)

Excursies en uitwisselingen

Er werd één excursie georganiseerd voor de leden van de Vlaamse en Waalse Plaatselijke Groepen. Oorspronkelijk stond een opleiding gepland voor de nieuwe Plaatselijke Groepen, maar aangezien de Plaatselijke Groepen van PDPO III in 2014 nog niet werden opgericht, werd hiervan afgezien. In de plaats daarvan heeft het Vlaams Ruraal Netwerk samen met de collega's van het Waals Ruraal Netwerk een contactdag georganiseerd waar leden en coördinatoren van Vlaamse en Waalse Plaatselijke Groepen elkaar konden ontmoeten.

1: Excursie 28 augustus, Miskom: "Contactdag Vlaamse en Waalse Plaatselijke Groepen"

Op 28 augustus was het verzamelen gepland in de Vlaams-Brabantse gemeente Miskom.

Als eerste sprak Gi Vanderwaeren de meer dan 20 geïnteresseerden toe. Hij vertelde hoe in 2009 het proces voor de dorpskernvernieuwing van Miskom op gang werd getrokken. Op een open vergadering werd aan de bewoners de mogelijkheid gegeven om hun grieven te uiten. Er werd gekeken wat haalbaar was en wat niet. Door dit van meet af aan openlijk te bespreken, krijg je volgens Gi een gedragen project. De belangrijkste wensen van de bewoners waren veiligheid, verfraaiing en parkeergelegenheid. Maar niet iedereen heeft dezelfde noden, en niet alle noden zijn volledig combineerbaar. Zo gaat het creëren van parkeergelegenheid ten koste van verfraaiing. En waar versmallingen de verkeersveiligheid verhogen, verstoort dit voor de landbouwers soms de werkzaamheden. Maar dit is volgens Gi een groeiproces. Eerst moeten mensen verwerken dat bepaalde gewoontes niet meer kunnen, daarna wennen ze al snel aan nieuwe gewoontes. Gi gaf ook nog mee dat er momenteel gekeken wordt om in buurgemeentes projecten voor dorpskernvernieuwing in te dienen.

Vervolgens lichtte Dominique Hayen, secretaris bij het OCMW van Kortenaeken, het project 'Oudervriendelijk Kortenaeken' toe. Eén op vier Kortenaekenaren is ouder dan 60 jaar. Een belangrijke bevolkingsgroep dus in de gemeente. Daarom werd een aantal jaren terug een ambtenaar voor senioren aangesteld. Men wou proberen het negatieve beeld over ouderen en vergrijzing te veranderen. Daarnaast werd het hele beleid voor senioren overgeheveld naar het OCMW, met als doel de gemeente oudervriendelijker te maken. Want ouderen zijn geen last, meer nog, ze dragen bij tot een aangename gemeente. Voor deze leeftijdsgroep werd een eigen magazine ontworpen: de PlussersPost. Een groter lettertype, aangepast taalgebruik, artikels met nuttige info en tips voor ouderen, ... Een magazine op maat dus! Wat ook opviel was dat gezondheidsproblemen vaak een taboe zijn. Men wil dit taboe doorbreken door over deze problemen te berichten, infoavonden te organiseren, projecten op te starten, ... Ook bewegen en sporten voor senioren staan hoog op de agenda. Zo werden er onder andere outdoor fitnessstoestellen voor senioren geplaatst in de gemeente. Deze zijn naar verluid erg in trek. Kortenaeken doet heel wat voor zijn senioren, en kan als voorbeeld gelden voor andere gemeenten.

Jan Meskens van Wit-Gele Kruis Vlaams-Brabant sloot aan op het verhaal van Dominique met het project 'Veiligheid door Permanentie' voor ouderen. Door de stijgende hulpbehoefte van ouderen thuis, dunbevolkte regio's met minder voorzieningen en de mantelzorgers die niet altijd in de buurt wonen, ontstaat er ongerustheid en dalen de sociale controle en de contacten. Dit project heeft verschillende doelstellingen: een aanvulling bieden op de bestaande thuiszorg, verlenging van de thuiszorg door inzet van moderne technologie, de gemoedsrust en het veiligheidsgevoel verhogen voor de gebruiker en zijn mantelzorger, snel hulp verzekeren in crisissituaties bv. bij een val van de oudere. Jan lichtte enkele apparaten toe, zoals de valdetector, de overstromingssensor en de dwaaldetector. Na afloop van het project bleek dat sommige hulpmiddelen zeker een meerwaarde bieden maar dat er ook nog een aantal knelpunten zijn. Ondertussen is het project dus afgelopen, is de zorgcentrale een vast gegeven binnen het Wit-Gele Kruis Vlaams-Brabant en zijn een aantal sensoren nu effectief in gebruik.

Na de broodjeslunch in het mooie kader van de Heerlijckyt van Elsmeren in Geetbets werd LEADER 2014-2020 in Vlaanderen en Wallonië voorgesteld. Voor LEADER in Vlaanderen wordt 5% van het PDPO III budget uitgetrokken en bedraagt de EU-cofinanciering 50%. Davy De Dobbeleer van VLM vertelde de

aanwezigen dat de oproep tot de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën in juni 2014 is gedaan. Het aantal LEADER-gebieden in Vlaanderen zal voor de PDPO III-periode schommelen tussen 10 en 15. Voor de opmaak van de LOS is een themalijst ter beschikking. Bij de uitwerking van de thema's moet een agrarische focus gelegd worden. In Vlaanderen zullen ook samenwerkingsprojecten tussen LEADER-gebieden mogelijk zijn, net als samenwerking met de stedelijke omgeving. De situatie in Wallonië werd ons geschetst door Nicolas de Fotso van de Waalse overheid. Hij overliep samen met ons de verschillende maatregelen die werden opgenomen in het Waalse programma voor plattelandsontwikkeling. Het is nu wachten op goedkeuring van de Europese Commissie.

Xavier Sohet van de Plaatselijke Groep Pays des tiges et chavées ASBL lichtte een aantal LEADER-projecten toe. Met het eerste project rond buurtdiensten wou men inspelen op een reële behoefte. De verouderende bevolking wil thuis blijven, maar er zijn steeds minder diensten aanwezig in de buurt. Via verschillende dienstverleningen wil men hieraan tegemoet komen. Zo is er dagonthaal, een vervoersdienst, ... Het volgende project dat werd belicht was 'solidaire tuinen/volkstuinen'. Deze tuinen hebben naast het kweken van groenten ook nog een andere functie, namelijk het verzorgen van het sociaal weefsel. Er zijn negen tuinen gecreëerd. In een aantal scholen worden biogroenten geleverd. Zo wil men de leerlingen ook iets leren over voeding. Een persoon die een re-integratie-traject volgt staat in voor de begeleiding. Daarnaast is er een netwerk opgericht voor landbouwers en jongeren in moeilijkheden. Jongeren die het moeilijk hebben kunnen terecht bij een boer of boerin. Het doel is om het zelfvertrouwen van de jongeren terug op te krikken, om hen een beroep te laten leren, om hen voldoening te laten vinden in het werk en om zich nuttig te voelen, ...

Pierre-Bernard Van Acker, LEADER-coördinator van Hageland+, nam als laatste het woord. Hij lichtte het interterritoriaal samenwerkingsproject 'Ontmoet je burens' toe. Dit is een samenwerkingsproject tussen 3 LEADER-gebieden, met name Haspengouw, Hageland+ en Hesbaye brabançonne. Met dit project wilde men een betere samenwerking tussen de 3 LEADER-gebieden realiseren. Na een aantal jaren van voorbereiding werd in 2013-2014 promotie en campagne gevoerd voor de geselecteerde en uitgewerkte projecten. In totaal gaat het om 6 projecten. Op 10 oktober 2014 werd het slotevent van dit samenwerkingsproject gehouden in de vierkanthoeve van Wahenge.

Na deze goedgevulde dag met heel wat inspirerende sprekers vertrok iedereen tevreden huiswaarts.

Interne evenementen

In 2014 werden opnieuw geen interne infomomenten georganiseerd omdat PDPO II op zijn einde liep, en PDPO III nog niet was gestart. De GLB-infosessies stonden, net als de andere activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk, uiteraard ook open voor de collega's van de Vlaamse overheid. Uit de inschrijvingen blijkt dat we tijdens deze sessies ook een deel van onze collega's mochten verwelkomen, zelfs uit verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid die te maken hebben met het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling.

Andere

Bevraging stakeholders

Tijdens het voorjaar van 2014 heeft het Vlaams Ruraal Netwerk verschillende (potentiële) stakeholders en partners bezocht. Na een voorstelling van de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk, werd gekeken of en in welke mate samenwerking met de stakeholders mogelijk is. Ook werd nagegaan of de betrokken stakeholders interesse hebben om deel te nemen aan actiegroepen en/of te zetelen in een nog op te richten stakeholderscomité.

Algemeen kan gesteld worden dat de stakeholders nu een beter idee hebben van wat het Vlaams Ruraal Netwerk is, wat onze taken zijn, en hoe dit voor de stakeholders van nut kan zijn. Langs de andere kant weet het Vlaams Ruraal Netwerk nu beter met welke stakeholders samenwerking mogelijk is, en op welke manier.

Europa in je buurt

Opzet:

Naar analogie met de Nederlandse kijkdagen stelden op 11 mei 2014 onder de noemer 'Europa in je buurt' verschillende promotoren hun projecten open voor het grote publiek. Gezien het feit dat Vlaanderen maar een kleine regio is waarin verschillende Europese fondsen naast elkaar werken, ontstond het idee om deze dag gezamenlijk te organiseren met andere Europese fondsen in Vlaanderen (ESF, EFRO en EFMZV).

Er werd geopteerd om op zondag 11 mei in elke provincie een activiteit te organiseren. De provincie Limburg haakte op het laatste moment nog af. De slechte weersomstandigheden zorgden voor een lager bezoekersaantal dan voorzien. Hierbij een overzicht van de activiteiten per provincie en het aantal deelnemers/bezoekers:

Bereik per provincie:

- Vlaams Brabant

In Vlaams-Brabant werd het event ingepast in de Dag van de Aardbei in Diest, die enkele duizenden bezoekers lokte. Het startpunt van de fietstocht lag aan de toegangsweg naar het Begijnhof van Diest en daar stond ook de infostand van de Provincie Vlaams-Brabant. Naar schatting 300 mensen zijn effectief langsgewandeld bij de stand van Europa in je buurt. Door de barre weersomstandigheden zijn er slechts weinig effectief met de fietstocht gestart.

Op de pauzelocatie in Scherpenheuvel was de ESF-informatiestand van sociale-economieorganisaties te vinden. Deze stand had zo'n 500 bezoekers, waaronder 80 à 100 mensen die zich hebben laten informeren en aan wie een gadget werd meegegeven en/of die hebben deelgenomen aan de bevraging die de Vlaamse Landmaatschappij daar had georganiseerd over het (Europees gesteunde) Merodegebied.

- Antwerpen

In Antwerpen werd 'Europa in je buurt' gekoppeld aan Het Kringloofestival dat door Vlaco georganiseerd werd in de loods van Park Spoor Noord. Doordat de activiteiten indoor plaatsvonden trok dit event om en bij de 2800 bezoekers. Hiervan hebben 150 mensen meegedaan aan de 'Europa in je buurt-quiz'. Aan elk standje van een Europees project werd een banner van 'Europa in je buurt' gezet met daarbij een meerkeuze vraag. Mensen moesten dan op al deze standjes de vraag zoeken en vervolgens het antwoord invullen op een formulier. Bij een volledig ingevuld formulier en minimaal 4 van 6 vragen correct beantwoord kregen ze een goodiebag. Hierin zaten de gadgets en flyer en daarbij nog een drinkbus die de provincie Antwerpen liet maken met het 'Europa in je buurt'-logo.

De projecten die zich presenteerden waren de volgende:

- Aard-end-werk van ESF
- SWAP NOW van 2 Zeeën

- Bijenhal de Raam van PDPO
- Sustainable Urban Fringes – Noordzeeregio (met de tuin-wijzer)
- Ecologisch dat is toch logisch –PDPO (flyers bij de stand van SWAP NOW, ook een project van IOK)
- Schooltuintjesroute Berlaar – PDPO (flyers op de stand)
- Park Spoor Noord – EFRO (grote infozuil)

Er was ook een uitzending op ATV over het Kringloopfestival waarin de compostmobiel van IOK de revue passeerde (SWAP NOW). 'Europa in je buurt' kwam niet aan bod: <http://atv.be/nieuws/2014-05-11/eerste-kringloopfestival-in-antwerpen/>

- Oost-Vlaanderen

In Oost-Vlaanderen werd een fietstocht georganiseerd die startte in Oudenaarde. Ondanks het slechte weer waren er toch 378 deelnemers.

De provincie Oost-Vlaanderen liet door AVS een event-verslag maken dat terug te vinden is op volgende locatie: <http://www.avs.be/avsnews/europadag>

- West-Vlaanderen

In West-Vlaanderen kon ingeschreven worden voor een verrassingsfietstocht die via verschillende projecten liep. Er waren 85 deelnemers. Tijdens een havenrondvaart werd een voorstelling gegeven over een aantal Europese projecten: C2C (2seas), PATCH (2seas), Duurzame zeehavens (GVN), North Sea Energy Vision (NSP), vervolgens werd een bezoek gebracht aan het Vlaams Luchtvaartopleidingscentrum (D2 Kust 2000-2006). Nadien werd doorgefietst naar VIVES, waar de zorgdomotica demoruimte Cretecs bezocht werd en waar een voorstelling gegeven werd van het ESF project van Rust-en verzorgingstehuis St. Monica. Andere stopplaatsen waren de Belle Epoquewijk en het project 'Leefbare garnaal' dat via EVF As 4 gesteund wordt.

Voorbereiding Agriflanders

Op 15, 16, 17 en 18 januari 2015 werd Agriflanders georganiseerd, de tweejaarlijkse land- en tuinbouwbeurs in Gent. Ook nu heeft het Vlaams Ruraal Netwerk een studiedag georganiseerd (op 15/1), deze keer rond het nieuwe GLB en PDPO III. Daarnaast was ook de stand van het Departement Landbouw en Visserij opgebouwd rond deze thema's. De voorbereidingen voor zowel de studiedag als de beursstand werden in het najaar van 2014 getroffen. Naast de affiches die op de stand hingen, werden er o.a. heel wat infoches gemaakt over verschillende GLB- en PDPO-onderwerpen. Deze werden uitgedeeld aan geïnteresseerden. Ook werd er een infofolder opgemaakt waarin de communicatieverplichtingen voor begunstigden van ELFPO zijn beschreven. Als aanvulling werden eveneens infoborden ter beschikking gesteld die begunstigden in bepaalde gevallen verplicht zijn uit te hangen. Het Vlaams Ruraal Netwerk was gedurende de vier beursdagen vertegenwoordigd op de stand om informatie te verschaffen.

Vrouwelijk Talent op het Platteland

Net als in 2012 heeft het Vlaams Ruraal Netwerk zijn medewerking verleend aan de wedstrijd Vrouwelijk Talent op het Platteland, van KVLV. Deze resulteerde eind maart 2014 in de prijsuitreiking (meer info op www.talentophetplatteland.be).

PDPO-programma en partnerschapsakkoord

Daarnaast heeft het Vlaams Ruraal Netwerk waar mogelijk en waar nodig mee gewerkt aan de voorbereiding van het nieuwe PDPO-programma en het overkoepelende partnerschapsakkoord.

Evaluatie van de werking 2007 – 2013

Aangezien 2014 een overgangsjaar was en gezien het Vlaams Ruraal Netwerk een druk jaar heeft beleefd, werd beslist om de evaluatie van de PDPO II-periode uit te stellen naar 2015.

Website Vlaams Ruraal Netwerk

Op 26 juni 2014 werd de nieuwe website van het Vlaams Ruraal Netwerk online geplaatst. Naast de modernere en frissere look and feel werd de opdeling van de projectendatabank aangepast. Eveneens werden de hoofdtabs 'PDPO II' en 'PDPO III' toegevoegd. Hierdoor is het mogelijk om de informatie juist te kaderen, wat zeker in een overgangsjaar als 2014 van belang was. Opnieuw behaalde de website van het Vlaams Ruraal Netwerk het Anysurfer-label.

Op inhoudelijk vlak werd getracht om minstens wekelijks de website inhoudelijk aan te passen en aan te vullen met verslagen van bezoeken en deelnames aan studiedagen, verslagen van vergaderingen én informatie over de voorbereiding van het nieuwe GLB. Alle ontvangen info omtrent studiedagen, belangrijke deadlines etc. kon ook teruggevonden worden in de gemakkelijk te raadplegen agenda.

In 2014 telde onze website 100.112 pageviews. Dit is meer dan drie keer zoveel in vergelijking met 2013. Wellicht heeft dit te maken met het feit dat de GLB-infosessies op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk te raadplegen waren in het najaar van 2014. Tijdens de GLB-infosessies en in verschillende media werd naar deze webpagina verwezen, wat wellicht het hoge aantal pageviews verklaart.

Ook in 2014 is de projectendatabank verder aangevuld. Eind 2014 was deze projectendatabank zo goed als volledig aangevuld: maar liefst 900 As 3- en leaderprojecten én acht samenwerkingsprojecten zijn te raadplegen op onze webstek.

Nieuwsbrief

Ook de nieuwsbrief van het Vlaams Ruraal Netwerk werd in 2014 in een nieuw kleedje gestoken. Het aantal pagina's werd verdubbeld, waardoor nu driemaandelijks acht pagina's leesvoer wordt aangeboden. Aangezien 2014 een overgangsjaar was, werd gekozen om niet te werken met een centraal thema in de nieuwsbrieven. In elke nieuwsbrief werd wel telkens een interview met een jonge landbouwer opgenomen.

Het aantal abonnementen op deze nieuwsbrieven kende ook in 2014 een stijging van zowat 180 extra geïnteresseerden (met een voorkeur voor de digitale versie van de nieuwsbrief). Dit komt vooral doordat we de bezoekers van onze website sinds 2012 de mogelijkheid hebben aangeboden om online te kunnen inschrijven. Maar ook onze rondgang bij de stakeholders in het voorjaar van 2014 en de organisatie van de GLB infosessies kunnen een mogelijke oorzaak zijn van deze stijging. In de nieuwsbrieven werden telkens ook de komende activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk aangekondigd.

Andere publicaties

In 2014 heeft het Vlaams Ruraal Netwerk een Engelstalige brochure uitgebracht met de winnaars en genomineerden van de wedstrijd Prima Plattelandsproject, editie 2013.

In samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij heeft het Vlaams Ruraal Netwerk een nota opgemaakt met leestips en links rond de mogelijke linken tussen LEADER en de andere maatregelen binnen PDPO III. Hopelijk kan deze de PG's in oprichting helpen bij het maken van hun keuzes. Ook voor omgevingskwaliteit kunnen hier mogelijk bruikbare tips in staan. Daarnaast werd ook een nota met afspraken tussen Vlaams Ruraal Netwerk en VLM opgemaakt.

In het najaar van 2014 werd gestart met de opmaak van de brochure rond PDPO III. In deze brochure worden de PDPO-maatregelen toegelicht, met verwijzing naar de betrokken diensten voor meer informatie. Ook wordt het kader geschetst waarbinnen het derde Programma voor Plattelandsontwikkeling is tot stand gekomen, aangevuld met de structuur van PDPO III, en nuttige contactgegevens.

Communicatie- en promotiemateriaal

Het Vlaams Ruraal Netwerk is gehouden aan de communicatieverplichtingen die de Europese Commissie vooropstelt. Daarnaast treedt in 2015 ook de nieuwe huisstijl van de Vlaamse overheid in voege. Hiervoor werd regelmatig overlegd met de Diensten Algemeen Regeringsbeleid en met de andere Europese fondsen die via de Vlaamse overheid worden uitgevoerd. Dit leidde tot discussies waarbij het Vlaams Ruraal Netwerk de stem van het volledige PDPO vertegenwoordigde. Uiteindelijk werd een specifieke “Europese fondsen”-versie van de huisstijl uitgewerkt. Al het communicatiemateriaal dat in 2014 werd aangekocht, of waarvan de overheidsopdracht werd opgestart, voldoet in ruime mate aan de vereisten die vanuit Europa en Vlaanderen worden opgelegd.

Volgende zaken werden aangekocht:

- 2.500 kunststof infoborden (overheidsopdracht gestart in 2014, levering en betaling in 2015)
- 35 verschillende infofiches, met in totaal over alle fiches heen 55.375 exemplaren
- 2.500 mapjes met flappen
- 300 mapjes zonder flappen
- 2.500 folders met de communicatieverplichtingen voor PDPO-begunstigden
- 2 Nederlandstalige en 2 Engelstalige banners

Andere communicatie

Het Vlaams Ruraal Netwerk verspreide **persberichten** bij de organisatie van een aantal externe evenementen. Deze werden meestal opgenomen door de vakpers.

Daarnaast was het Vlaams Ruraal Netwerk ook aanwezig op diverse studiedagen georganiseerd door derden. Hiervan werd in de mate van het mogelijke verslag uitgebracht op de website.

Transnationale ondersteuning

Het Vlaams Ruraal Netwerk ondersteunt de transnationale werking van de maatregelen van het PDPO II op verschillende manieren en niveaus: als actief lid, als co-organisator of als deelnemer en daarnaast beantwoordt het Vlaams Ruraal Netwerk ad hoc-vragen.

In 2014 werden geen buitenlandse delegaties ontvangen.

Wat Europese vergaderingen betreft, nam het Vlaams Ruraal Netwerk eerst en vooral in eigen naam en als Belgisch aanspreekpunt deel aan de bijeenkomsten van het Leader Subcommittee (03/06) van het European Network for Rural Development (ENRD). Ook op de bijeenkomsten van het Coordination Committee (28/01, 03/06) was het Vlaams Ruraal Netwerk aanwezig.

In het verlengde hiervan werkte het Vlaams Ruraal Netwerk actief mee aan verschillende workshops en seminaries: Virtual meeting "Transition" (09/01); "Towards a successful implementation of the new programming period" (29/01); "Expert Group for Rural Development" (30/01); "ENRD Seminar on Communicating Rural Development" (Vilnius, Litouwen – 03-04/03); "6 Years of Connecting Rural Europe: Learning from the past – Preparing for the future" (02/06).

Daarnaast werkte het Vlaams Ruraal Netwerk actief mee aan de bijeenkomsten van de Nationale Rurale Netwerken. In 2014 hebben de Nationale Rurale Netwerken twee maal vergaderd (mei (Verenigd Koninkrijk): 21ste NRN Meeting / november (Brussel): 1ste NRN Meeting 2014-2020). Op de NRN Meeting in het Verenigd Koninkrijk werd gewerkt rond evaluatie en self-assessment van de nationale rurale netwerken. Op de vergadering in Brussel werd gekeken hoe het ENRD en de nationale rurale netwerken aan gemeenschappelijke doelstellingen kunnen werken in de nieuwe programmaperiode.

Door deze actieve aanwezigheid op internationaal vlak kon het Vlaams Ruraal Netwerk in 2014 aandacht blijven hebben voor de Vlaamse representatie op internationaal vlak. Hierbij werd extra gefocust op de voorbereiding en start van de nieuwe programmaperiode en de transitie tussen de vorige en de nieuwe periode.

Het Vlaams Ruraal Netwerk heeft ook in 2014 diverse malen overlegd met de Waalse collega's. Naast het afstemmen van de activiteiten werd eveneens een gezamenlijke excursie voor de Vlaamse en Waalse Plaatselijke Groepen georganiseerd (zie hoger). Aansluitend zocht het Vlaams Ruraal Netwerk in 2014 naar een actievere samenwerking met de communicatiediensten van EFRO en ESF, in het kader van het toekomstige partnerschap vanaf 2014 en de nood aan een gezamenlijke uitwerking van de Europese fondsen – Vlaamse huisstijl.

Tenslotte was het Vlaams Ruraal Netwerk (proactief) aanwezig op diverse binnen- en buitenlandse overlegmomenten en conferenties. In 2014 nam het Vlaams Ruraal Netwerk ook actief en proactief verder deel aan alle overlegmomenten (zowel op Europees, federaal als Vlaams en provinciaal niveau) rond het nieuwe GLB en de toepassingen binnen de provincies en Plaatselijke Groepen/regio's. Hierbij werden presentaties gegeven en werden de plannen uiteen gezet op vraag van de stakeholders.

Lessen uit het verleden: aandachtspunten voor de toekomstige werking

Op basis van de interne evaluatie van de werking in 2014 en op basis van overleg met de Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid ziet het Vlaamse Ruraal Netwerk volgende positieve en verbeterpunten die naar de toekomstige werking worden meegenomen:

Op het vlak van organisatie van activiteiten

- Het Vlaams Ruraal Netwerk werkt steeds vaker op vraag van plattelandsactoren, wat overeenstemt met een groeiende bekendheid en waardering van onze werking. Er moet echter over gewaakt worden dat de link met PDPO behouden blijft en dat we geen “event-bureau” voor anderen worden. Elke vraag dient dan ook individueel beoordeeld te worden.

- De organisatie van maar liefst 10 studiedagen en 1 excursie voor het grote publiek is meer dan voldoende voor onze teambezetting.

In de toekomst zal opnieuw ingezet worden op de combinatie van een informatiemoment (“theorie”) met een excursie (“praktijk”).

- Met de acht GLB-infosessies werden heel wat landbouwers, adviseurs, ... bereikt. Met de juiste informatie kunnen we onze stakeholders dus wel bereiken. Daarnaast is het Vlaams Ruraal Netwerk hierdoor ook opnieuw een stukje bekender geworden binnen Vlaanderen.

- Voor de Leader- en As 3-coördinatoren werd een opleiding voorzien in 2013, die over verschillende dagen werd gespreid. Na de vier dagen van dit traject in 2013 werd deze opleiding als zeer interessant en leerrijk bevonden. Naar aanleiding van deze interesse werd er nog een halve dag opleiding voorzien in 2014, specifiek gericht op het in de praktijk brengen van de geziene theorie. Hieronder vindt u de bevindingen:

- het verplicht jezelf om een analyse te maken

- het is goed dat je er zelf al goed moet over nadenken op voorhand

De deelnemers vonden het ook zeer interessant om te leren van elkaar, want elke regio blijft verschillend.

De lesgevers zelf gaven ook nog enkele tips mee:

- tegenstellingen kunnen prikkelen

- in mensentaal schrijven

- best niet als een vraag formuleren, het kan eventueel wel een tussen stap zijn

- maak er een oproep van

- stel het doel duidelijk

-Er moet over gewaakt worden dat de activiteiten gespreid zijn over het hele jaar, zodat grote pieken kunnen vermeden worden. In 2014 was dit niet helemaal mogelijk, aangezien we zo veel mogelijk landbouwers zo snel mogelijk dezelfde informatie wilden bezorgen. Daardoor stonden maar liefst zeven infosessies gepland op vier weken. Maar we nemen dit zeker mee als aandachtspunt voor de komende jaren.

- Het aantal deelnemers aan de activiteiten in 2014 lag over het algemeen een stuk hoger dan in 2013.

Zoals eerder aangegeven werden de GLB-infosessies druk bijgewoond, wat begrijpelijk is wanneer geïnformeerd wordt over nieuw beleid. Dit toont ook aan dat we onze stakeholders zeker en vast kunnen bereiken en mobiliseren.

- De voorbereiding van de studiedagen en excursies werd beter voorbereid dan de vorige jaren, in die zin dat van bij de aanvang experts werden betrokken die heel gemotiveerd waren om mee te werken.

Op het vlak van communicatie

- Op inhoudelijk vlak is de doorstroming van informatie van derden om op de website te plaatsen (inhoud, oproepen, agendapunten, ...) nog altijd relatief beperkt. Door de rondgang weten onze stakeholders echter wel dat ze steeds informatie mogen doorsturen naar ons voor de website. Een aantal onder hen heeft dit dan ook gedaan in de loop van 2014. We blijven hier tijdens de PDPO III-periode verder aandacht aan schenken.

- Op het vlak van communicatie is de aandacht voor (activiteiten van) het Vlaams Ruraal Netwerk verhoogd omdat we bij de organisatie van een aantal externe evenementen een persbericht hebben gelanceerd.

- De nieuwsbrief telt sinds 2014 acht pagina's in plaats van vier. Dit zorgt natuurlijk voor extra werk, maar tegelijk is het zo ook mogelijk om langere en diepgaandere artikels en interviews te publiceren.

- In 2015 zal het Vlaams Ruraal Netwerk een evaluatie maken van de afgelopen PDPO II-periode (2007 – 2014). Er is beslist om dit niet in rapportvorm te doen, maar op een alternatieve wijze.

Op het vlak van transnationale ondersteuning

- Het Vlaams Ruraal Netwerk plant het verderzetten van de actieve en proactieve aanpak die Vlaanderen in de voorbije jaren op internationaal vlak mee op de kaart heeft gezet. Hierbij blijft de aandacht gaan naar enkele thema's die reeds in het verleden werden behandeld, zoals het nieuwe GLB-beleid.